

став у пригоді під час «перехідного» періоду у навчанні та продовжує бути одним з найчастіше уживаних ресурсів на заняттях з турецької мови. Мова йде про *wordwall* – зручний інтернет-ресурс для створення інтерактивних вправ мовного спрямування. Вважаю за необхідне виділити основні плюси використання на практиці згаданого ресурсу: активізація вивчення лексики студентами завдяки різноманіттю шаблонів і відповідно форм завдань (кросворд, картки, лексичні пазли, лабіринти та ін.), контроль володіння студентами лексичним матеріалом (контроль здійснюється за допомоги певних шаблонів, пропонує ресурсом, що заповнюються викладачем відповідною лексикою; важливо, що такий вид контролю повністю мінімізує спроби студентів отримати підказки з інших джерел); підвищення мотивації у студентів щодо вивчення мови через часткову гейміфікацію навчального процесу, частковий відхід від класичного способу простої передачі інформації, який видається сучасному поколінню малоефективним; можливість створення викладачем власної бази розроблених ігрових завдань для подальшого використання на інших курсах; зручність, доступність формату сервісу, його багатомовність. Отже, згаданий ресурс хоч і не повною мірою, проте вирішує проблему подачі й контролю мовного матеріалу в дистанційному форматі.

Знову ж таки, повертаючись до теми способів вирішення теперішніх викладацьких проблем, варто сказати про функцію інтернет-платформи *Zoom Breakout rooms*, яка суттєво полегшує процес активізації комунікативних навичок студентів, адже завдяки їй викладач має змогу розділити студентів на групи й практикувати діалогічне мовлення у зручних умовах, максимально наближених до природних. Безперечно, згадані способи подолання певних проблем у викладанні й навчанні у режимі онлайн не є вичерпними і лише спираються на досвід окремого викладача, проте можуть бути корисними всім тим, хто вимушений адаптуватися до нових форм отримання освіти. Також варто підкреслити, що комп'ютерні технології безперечно є невіддільною частиною сучасного світу, проте вони не мають і не можуть повністю замінити живе спілкування, тому їхнє використання в освітньому процесі має бути активним, але нормованим

Редько В. Г.
Інститут педагогіки НАПН України
(м. Київ, Україна)

ФЕНОМЕН КОМПЕТЕНТІСНО ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ ІНШОМОВНОГО СПІЛКУВАННЯ УЧНІВ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ: ДИДАКТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ АБРИСИ

Оновлення змісту навчання іноземних мов, яке спостерігається в останні десятиліття, пов'язується з деякими змінами у стратегічних

напрямах розвитку вітчизняних закладів загальної середньої освіти – спрямуванням навчальної діяльності на вироблення в учнів життєвих компетентностей (life skills), що в майбутньому давали б можливість випускникам, що здобули повну загальну середню освіту, успішно адаптуватися до сучасного світового мультинаціонального та полікультурного простору та комфортно почуватися в ньому [3]. Це об'єктивно зумовлено низкою чинників, головним серед яких є тенденція на поглиблення глобалізації та інтенсифікація розвитку міжнародних контактів у різноманітних сферах життя, що стимулює переорієнтацію шкільної іншомовної освіти у бік компетентнісного спрямування навчального процесу, котрий здатен забезпечити випускників правилами і законами життєдіяльності у змінному світовому середовищі.

Компетентнісно орієнтоване навчання іноземних мов у ЗЗСО доцільно розглядати як здатність учнів відповідно до вікових особливостей і потенційних можливостей усвідомлено виконувати навчальні дії, які забезпечують оволодіння іншомовним спілкуванням в усній та письмовій формах у межах сфер, тем, ситуацій та з допомогою мовних засобів, передбачених чинною програмою. Відповідно, компетентна особистість учня кожного класу за результатами вивчення іноземної мови повинна бути здатною відповідно до навчальної програми демонструвати уміння ефективно користуватися іншомовною інформацією, окресленою її комунікативними потребами і презентованою соціальним оточенням, оцінювати її та добирати ту, яку найбільш потребує життєва діяльність, активно впливати на неї, адаптуючи її кількісні та якісні характеристики до іншомовних комунікативних намірів. Учень у межах змісту навчальної програми з іноземної мови має вміти аргументовано висловлювати свої думки, ідентифіковувати зміст прочитаних і почутих текстів, дотримуватися в різних соціальних середовищах комунікативної поведінки під час спілкування, прийнятої у країнах, мова яких вивчається, демонструвати власне ставлення до отриманої інформації з усних і письмових джерел [1].

Зміст компетентнісно орієнтованого навчання іноземних мов має на меті формування в учнів ключових і міжкультурної іншомовної комунікативної як предметної з її структурними компонентами компетентностей. Їх формування засобами іноземної мови не є одноразовим видом діяльності у кожному класі. Робота в цій сфері зумовлюється тематикою спілкування, визначеною навчальною програмою. Серед ключових компетентностей є такі, формування яких відбувається постійно, у різних обсягах упродовж усього процесу навчання іноземної мови у закладах загальної середньої освіти. А є компетентності, вибіркоче формування яких можливе лише у межах окремих тем спілкування у певних класах. Окрім того, формування деяких ключових компетентностей може здійснюватись інтегровано у межах кількох тем на різних етапах навчання. А це означає, що навчальна діяльність у певному класі, спрямована на формування деяких ключових компетентностей, може не відбуватись.

Як зазначалося вище, компетентісно орієнтоване навчання іноземної мови доцільно розглядати не тільки як процес формування ключових компетентностей, але й також міжкультурної іншомовної комунікативної компетентності як предметної з усіма її компонентами (мовною, мовленнєвою, соціокультурною, загальнонавчальною). А відтак, цей феномен варто трактувати в таких аспектах:

1) міжкультурна іншомовна комунікативна компетентність учнів – це сукупність набутих учнями знань, умінь, навичок, способів діяльності, ставлень, мотивів, необхідних для усвідомленого виконання комунікативних дій, спрямованих на оволодіння іншомовним спілкуванням у межах вимог навчальної програми для кожного класу;

2) міжкультурна іншомовна комунікативна компетентність – це інтегрована характеристика особистості школяра, яка передбачає оволодіння досвідом іншомовного спілкування в усній та письмовій формах у межах програмових вимог і засвоєння культурних цінностей народу, мова якого вивчається, що здійснюється у формі діалогу культур;

3) формування міжкультурної іншомовної комунікативної компетентності – це діяльність, яка організовується в межах таких структурних компонентів: – мотиваційного (ставлення учнів до навчання й усвідомлення соціальної потреби в оволодінні іноземною мовою як засобом міжкультурного спілкування, ціннісні орієнтації); – когнітивного (знання, уміння, навички, досвід іншомовної комунікативної діяльності); – діяльнісного (способи і форми виконання навчальних дій, спрямованих на усвідомлене оволодіння іншомовною комунікативною діяльністю); – контрольного-оцінного (самооцінювання і самоконтроль рівня власних навчальних досягнень); – рефлексивного (самоаналіз, самооцінка, самокорекція процесу і результатів навчання).

До основних напрямів змін у змісті навчання іноземних мов учнів ЗЗСО відповідно до компетентісної парадигми можна віднести такі:

а) дидактичне переосмислення змісту навчального матеріалу з точки зору його доступності, доцільності, відповідності іншомовним комунікативним потребам учнів визначеної вікової категорії, оптимальності для забезпечення їх комунікативних намірів;

б) визначення найбільш значущих для учнів, відповідно до їх потенційних можливостей, зв'язків вивченого матеріалу з життєвою практикою, що асоціюється з рівнем його прагматичності – сферами використання в реальних умовах іншомовного спілкування;

в) забезпечення ефективної та збалансованої активізації іншомовного матеріалу в різних видах мовленнєвої діяльності через вмотивованість навчальних дій і використання оптимальної системи вправ і завдань та дидактично виправданих допоміжних матеріалів;

г) сприяння усвідомленому і вмотивованому засвоєнню учнями способів діяльності з навчальним іншомовним матеріалом у межах певного кола понять, явищ, об'єктів, фактів, процесів, зокрема тем для спілкування,

змісту мовних і мовленнєвих засобів, набуття досвіду самостійного виконання мовних операцій та мовленнєвих дій тощо [2].

Саме ці положення можуть слугувати теоретико-методичним підґрунтям для пошуку оптимального змісту компетентісно орієнтованого навчання іноземної мови у сучасних ЗЗСО. Досвід, якого набувають учні у процесі такого навчання, повинен спрямовуватися на забезпечення їх прагматичною інформацією з таких питань:

- як організувати/підтримувати іншомовне спілкування у різних соціально-комунікативних умовах, зокрема в типових ситуаціях повсякденного життя (побутова сфера, здійснення покупок, відвідування закладів медичної, культурно-розважальної, освітньої сфер тощо);
- якими мають бути норми комунікативної поведінки у різноманітних обставинах спілкування;
- якими типовими мовленнєвими одиницями варто керуватися під час продукування висловлень у різних часових і локальних ситуаціях з різних тем (зайвий раз запитати, уточнити, висловити згоду або незгоду, радість чи смutek тощо);
- які іншомовні мовленнєві зразки слід використовувати в різних умовах спілкування, зокрема з представниками різних соціальних статусів і груп, на зустрічах та зібраннях різного спрямування;
- як проявляти гнучкість власної іншомовної комунікативної поведінки і які невербальні стратегії застосовувати за різних ситуативних обставин і умов дефіциту певного мовного і мовленнєвого досвіду;
- з яких джерел і якими способами самостійно здобувати інформацію з метою задоволення власних іншомовних комунікативних потреб;
- якими методами і в який спосіб удосконалювати свій іншомовний комунікативний досвід.

Компетентісний підхід до вивчення іноземних мов вимагає від учителів й авторів навчальної літератури використання особливих видів діяльності щодо дидактично і методично доцільної організації різноманітних аспектів освітнього процесу. Пріоритетними є такі:

- оптимальний добір мовного і мовленнєвого матеріалу у відповідності з іншомовними комунікативними потребами, віковими особливостями та потенційними можливостями учнів та його раціональне структурування у змісті шкільного підручника як основного засобу навчання мов;
- визначення комплексу навчальних дій, якими повинні оволодіти учні під час набуття досвіду з іншомовної комунікативної взаємодії;
- дидактично вивірених добір вправ і завдань як засобів оволодіння мовними операціями і мовленнєвими діями, що забезпечують реалізацію комунікативних потреб учнів у межах тем спілкування, детермінованих чинною навчальною програмою, та їх індивідуальних можливостей;
- визначення списку стратегій навчання, які мають засвоїти та вміти самостійно використовувати учні з метою досягнення ефективно організації

власної навчальної роботи та її раціоналізації у процесі оволодіння іншомовним спілкуванням;

- добір видів і форм навчальної діяльності, що характерні для процесу реальної іншомовної комунікації в різних соціальних умовах мовленнєвої взаємодії у відповідності з програмною тематикою;

- визначення типового списку навчально-мовленнєвих ситуацій як ефективних засобів навчання спілкування, що орієнтує учнів на дотримання належної комунікативної поведінки під час іншомовної взаємодії у межах зазначених у навчальній програмі сфер і тем спілкування у різних соціально-комунікативних умовах;

- визначення оптимального обсягу рідномовної та іншомовної країнознавчої соціокультурної інформації, а також ефективних видів і форм діяльності для навчання іншомовного спілкування у формі діалогу культур.

Зазначене вище можна розглядати як симбіоз і своєрідну програму творчої конструкторської діяльності автора підручника, професійної роботи вчителя і показниками навчальних досягнень учнів у процесі компетентнісно орієнтованого навчання іноземних мов у сучасних закладах загальної середньої освіти.

Література

1. Зимняя И. А. Ключевые компетентности как основа компетентного подхода в образовании. М., 2004. 42 с.

2. Редько В. Г. Засоби формування іншомовної комунікативної компетентності учнів початкової школи: результати емпіричних досліджень. *Проблеми сучасного підручника* : збірник наукових праць. Київ, 2018. Вип. 20. С. 360–372.

3. Richards, J. (2005). *Communicative language teaching today*. Cambridge: Cambridge University Press. 47 p.

*Свердленко Л. Л.
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова
(м. Київ, Україна)*

МНЕМОТЕХНІКА ЯК СУЧАСНИЙ МЕТОД У ВИВЧЕННІ ЛЕКСИКИ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Сьогодні загальний заклад середньої освіти вимагає високого рівня знань від здобувачів освіти, зокрема знань іноземної мови. На сьогоднішній день актуальним питанням постає рівень володіння лексичним матеріалом іноземної мови здобувачами освіти. Адже володіння іноземною мовою, в першу чергу, означає володіння словниковим запасом, тобто знати великий об'єм лексики мови, що вивчається, та вміти застосовувати її в усному та писемному мовленні.